

НАШ ШЛЯХ

Літературно-науковий місячник
Табір Українських Полонених
Ріміні - Італія

Травень-червень 1941

Р.І.

XX

ДВА ІСТОРИЧНІ ДОКУМЕНТИ

Містимо копії двох документів з українських державних самостійницьких змагань з недавньої минувшини, а саме з 30 червня і з 1 липня 1941 року.

Акт проголошення Української Держави

1. Волею Українського Народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її Творця і Вождя Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кровавого московсько-большевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, вважає увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Суверенна Українська Влада. Суверенна Українська Влада zapewнить Українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та задоволення його потреб.

2. На західних землях України твориться Українська Влада, яка підпорядковується Українському Національному Урядові, що створиться у столиці України - Києві.

Українська Національно-революційна Армія, що твориться на українській землі боротимеся далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий, справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!
Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів Степан Бандера!

СЛАВА УКРАЇНІ ! - ГЕРОМ СЛАВА !
Льва -Город 30. червня 1941р.год.20.
Голова Національних Зборів

Ярослав Стецько, в.р.

Повища проклямація викликала неописаний ентузіазм та радість не лиш у всіх українських серцях на Україні, але і тих, що далеко поза нею мали змогу через радіо почути ту радісну, потрясаючу новину. Національний підйом скріпив та утвердив виданий в недозві пастирський лист до українського народу пок. Митрополита А. Шептицького, який звучав:

До українського НАРОДУ!

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ МИТРОПОЛИТА
АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.

З волі всемогучого і всемилоствивого Бога в Тройці Єдиного, зачала нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України.

Народні Збори, що відбулися вчорашнього дня, ствердили і проголосили ту історичну подію.

Повідомляючи Тебе, Український Народу, про таке вислужання наших благальних молитов, взиває Тебе до вияву вдячності для Всевишнього, вірності для Його Церкви і послуху для Влади.

Воєнні часи вимагають ще многих жертв, але діло розпочате в ім'я Боже і з Божою благодаттю, буде доведене до успішного кінця.

Жертви, яких конечно треба до досягнення нашої цілі, понесуть передусім на послухному підданні справедливим Божим законам.

Український народ мусить у цій історичній хвилі показати, що має досить почуття авторитету й життєвої сили, щоб заслужити на таке положення серед народів Європи, в якій мігби розвинути усе Богом собі дані сили.

Керністю, солідарністю, совісним сповненням обов'язків докажіть, ви дозрілі до державного життя. Уставленій владі віддаймо належний послух. Уназаво Головою Державного Правління України п. Ярослава Стецька.

Від Уряду Бим покликано до життя очікуємо мудрого, справедливого Проводу та заряджень, які узгяднали б потреби і добро всіх мешканців наш край громадян, без огляду на це, до якого віроісповідання, неродності й суспільної верстви належать.

Бог нехай благословить усі Твої праці, Український Народу, і нехай дасть усім нашим Провідникам святу Мудрість з Неба.

Дано у Львові при Арх. Крамі св.Юра 1.7.1941 року.

Андрей

/«Будучність Нації ч.5/197/

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ.

Переможений, але не зломаний, у Визвольних Змаганнях 1917-1921 рр. український народ ціле чвертьстоліття веде криваву, жорстоку боротьбу проти нацистів за свою національну, соціальну і політичну волю.

Міліяни жертв коштувала ця боротьба, але у висліді національної волі, віри в свою українську правду, що жеврили в грудях вибранців, спалахнули вогнем всенароднього зриву в боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу. А найякішим виявом цього були події 1941 і слідуєчих років.

Кривавий похід Гітлера на схід, нова окупація України, зустріли підтверджені прийняття цілого українського народу. Щойно большевики опустошили скатований український Львів, вже українські повстанчі легіони успішно входять до нього і займають певні важливі об'єкти між ними і

львівську радіовисильню. Національні Збори представників різних політичних угруповань та чільніших українських громадян 30. червня 1941 р. в залах "Просвіти" проголошують в і д н о в л е н н я У к р а ї н с ь к о ї Н е з а л е ж н о ї Д е р ж а в и і покликають коаліційний державний уряд під головуванням Ярослава Стецька, проти волі і згоди німецького Командування. Німці пробують закрити ці збори, та дух, що покликав їх, сильніший за насилля. Голова Національних Зборів доводить їх до кінця і по хвилях етеру лунає радісна вістка, яка голосить від імені українському народові і всьому світові, що: У к р а ї н с ь к а С а м о с т і й н а Д е р ж а в а знову відновлена, Український Уряд нову створений!

Національні Збори постановили, що скоро тільки в Києві повстане загально-Український Уряд, вони підпорядковуються йому! Радіє Української Земля, радіють і плачуть з радості українські вірні, слухарчи в церквах заклик митрополита Шептицького і Митрополита Поликарпа, які закликають український народ сповнити свій обов'язок до законного Українського Уряду і просять Божого благословення народові та мудрості новому урядові.

Безмежна лють опанувала тодішнього можновладця Європи, що "якщо б Україна" відмовилася зробити щось проти його волі і бажання. Коли голова Українського Уряду відмовився піти "на пропозицію" Гітлера і відкинути Акт проголошення та зречтисся влади через пресу і радіо, наступив арешт членів уряду, тортури в німецьких катівнях та мученича смерть багатьох з них! Цим новий наїзник хотів вбити і приглушити українського духа!

Та незломний і волелюбний дух не вбили ні арешти, ні катування, ні найжахливіший терор на українському населенні. Рішення Національних Зборів були прийняті і затверджені одностайно плебіцитом населення України і Осередніх Українських Земель аж до самого Києва!

Тільки безоглядний дикий терор на цілому населенні зумів на часок зупинити вияв незломної волі українського народу! На часок і Бо українські патріоти самостійники ідуть в підпілля і вкортці Німеччина проти себе весь свій боделюбний український нарід, всі його парі, які чинно зі зброєю в руках стоять за ідеали 30. червня 1941 року.

Б о А к т 30. червня 1941 р. - це революційний та політична маніфестація волі всього українського народу жити власним державним життям!

Це акт історично-правного значення, що найкраще відзеркалює бачення яке нуртувало в душі і серці українського народу на протязі цілого його життя. Це бажання заманіфестував цілий нарід від Попраду по Кавказ стійкою поставою проти нового займанця з Заходу!

Доказом співзвучності - єдності українського народу на платформі Актів 30 червня 1941 р. були: перенесені німецькі в'язниці цвітом України, ясні свіжі могили розкинені по всіх українських землях, нові концтабори - і залюднення українських лісів озброєним людом, для якого смерть була страшна бо ця смерть була за Ідею Української Самостійної Осередньої Держави!; людом, який ціле своє життя посвятив одній меті: боротьбі із наїзниками, боротьбі із всіми імперіялізмами за УССД!

Акт 30. червня 1941 р. нав'язував до великих подій 1818-19 рр. і керував в основі німецькі імперіялістичні плани!

Хоча молодий твір творчих сил українського народу - Відновлення Української Держави - був брутальною рукою германського імперіялізму задушений, то його ідея живе по сьогодні в сотках-тисячах героїських борців, в мільйонах українського народу, що там, на рідних землях ставить своїм другим імперіялізмові, та в сотках тисяч української еміграції, що кожної хвилини жертвувати своє життя за Велику Відвічну Ідею!

Акт 30. червня 1941 р. це черговий ступінь політичної зрілості, це цеголка в історичній будові Української Нації!

І ми віримо, що приїде ще одне 30. червня з наступним 22. січня, закріпить на все за Українською Нацією її відвічне природне право на вільне, самостійне, від нікого незалежне, власне життя.

Павло Богацький

З мого спогадів

ПРО ГОЛОВНОГО ОТАМАНА СИМОНА ПЕТЛЮРУ.

Симон Петлюра... З тим іменем я зустрівся в українській літературі, в Києві скоро по першій російській революції. Я дрібний старшина російського війська з більшим замилюванням до української літератури, ніж до зброї, до війни, а він редактор, чи один із редакторів українського тижневика "Слово", видання громадсько-політичного, партійного, але з емпатією до широкої української журналістики, навіть з особливим зацікавленням українською драмою, театром. Мою увагу в ті часи / перші десятирок XX ст. / звернула саме його стаття про театр, що була долучена до якоїсь оригінальної української чи перекладної пєси. Вона вже тоді збивала стоячу воду нашого побутового театру і прозвувала та кликала до нових тем, до нових форм.

З С. Петлюрою - живою особою мені так і не довелося тоді зустрітись. Тяжкі умовини життя й праці гнали його по різних місцях московської імперії на заробітки. Був він на Кубані, де за недовгий, порівнюючи, час його праці він придбав собі багато симпатиків, які й виявились пізніше, а серед ширших верств розсіяв таку прихильність та любов, що пам'ять про його згодом обернулася в низку милих легенд та оповідань... Але й там не закрив собі місця його неспокійний дух і незабаром бачимо його в одній з столиць імперії Москві, де став працювати, як секретар редакції і редактор журналу "Украинская жизнь", що виходив там у московській мові.

Минуло чимало часу... Тяглась світова війна. Розпочалась друга російська революція. Я вернувся з сибірського заслання до Києва на Перший Всеукраїнський Конгрес у Києві, що відбувався 6-8 квітня 1917 року. Тут вперше я побачив і почув С. Петлюру, коли виступав з промовою на тему програми дня. У великому гроні тодішніх промовців він не звернув на себе тоді особливої уваги лише моєї, бо Конгрес звернув і вибрав його одним з небагатьох членів Української Центральної Ради, а ця остання, формально свій виконавчий орган - Генеральний Секретаріат - теку військових справ передала в руки саме С. Петлюру.

Але ось і я потрапив на перший Всеукраїнський Військовий З'їзд, що відбувся в Києві 18 - 21 травня 1917 року. Було там гамірно, бо ж то зібралося до 700 представників-делегатів від майже мільйонної української озброєної маси... Тут на примітивній трибуні, в перехресному огні словесного турніру, бо ж й болючі питання тоді рішались, звертає на себе увагу промовець невисокий ростом, непоказний фігурою, що без привабливих і вражаючих око жестів, але приємним тембром голосу, умілими, проницливими до серцям модуляціями його, як вправний оратор, приваблював слухачів. Не крикливими, гострими фразами, не модними вигуками, а то й прямою на адресу противника, чим ловилась юрба мітингів та зіздів того часу, а спокійною, строго логічною та якоюсь задушевною мовою на тодішні болючі й пекучі теми говорив там до маси С. Петлюра, майбутній керівник і провідник тих сірих, військових мас, їх, згоди, Головний Отаман.

Я випадковий гість того зізду, що чув вже до того, тай там, багатьох промовців і промовців знаних мені, взятий чуттям та логікою його мови в полон просто захоплений нею тоді, запитав: хто то промовляв і коли мені назвали ім'я так добре мені знайоме з української преси, то аж тоді я вдивлявся пильно, вдивлятися, хоча й здаля у його небожову фігуру, у лагідне, привабливе обличчя, у цю неімпазантну, майже дрібну постать з такими ж гострими жєстами. Але одночасно прислухався до сильного, переконуючого голосу.

наочного, глибокою вірою його та переконанням, які й родили в слухача велике довіря до себе та вели за собою. А це й було початком його президної праці те в ролі Голови Генерального Військового Комітету Центральної Ради, а згодом і Генерального Секретаря військових справ... Це й був початок його величавого ходу все вище й вище по ступінях до влади й сили, а одночасно й слави, властиво, як він сам то розумів і діяв - до самопожертви, шлях до пожертви волею себе за Україну...

Він голова Українського Військового Генерального Комітету та секретар військових справ Української Центральної Ради не лише виявляє себе в Уряді, але в ті часи бувало, що й на вулиці. Так в час III. Всеукраїнського Військового З'їзду в дні 8-10-11 1917 року, в час коли цілий з'їзд був оформлений у боєвий полк та брав участь в боях з більшовиками на вулицях Києва... Так було в січні 1918, коли він, отаман лише єдиної української військової частини, що не зголосила "нейтралітету", а збройно виступила проти нахадних московсько-більшевських наїздників у Києві. І пам'ятаю, як перестрашений, стероризований безглуздими масовими розстрілами, особливо військових українців, обиватель радісно та легко зітхнув, коли вчув, що отаман Петлюра з своїм славетним Гайдамацьким Слобідським Кошем з'явився у Києві... Яка глибока віра була в усіх у його силу та щастя, бо дойти було йому пройти вулицями міста, як всі щасливо відітхнули.

Це діялось на початках 1918 року, в січні, в січні-люті м. А кінець цього ж року бачить його вже на такому високому посту, як член Високої Директорії Української Народньої Республіки, а скоро і - Головний Отаман військ УНР. Багато різного довелось йому, як і його Батьківщині, за цей, здається, недовгий час, пережити. Але, то виходить, було лише початком їх спільних страждань, їх мук та поруч з тим його відданих, немінний для Неї і лише Неї праці.

Тут маленький інцидент... Військо Директорії увійшло в Київ. Розчинились терми і я, відбувши вісім з половиною місяців діяв в ролі. Перевтомлений, але радий доложити і своїх сил для відбудови нашої державности, спішу зголоситися в міністерстві Преси і Пропаганди, щоб могли працювати по фаху-журналістом а не в міліції, як довелось досі. одинадцять з половиною місяців працював я в ролі, то повітового кийівського начальника міліції, то Начальником м. Києва, на що доля, жартуючи зо мною, шепнула вибрати мене народним збором повіту по моїм поверті зі заслання сибірського... Але не хотів я і за отіл сісти у своїм новім уряді, як прийшли до мене та кличуть обняти таки зно посаду Столичного Отамана. Які лише міг та умів стігав я доводи проти того, відмовляючись від такої високої та незвичайно тяжкої ролі в столиці, де ще кипіли різні підземні сили, де ще не втих вчорашній бій. Я відмовився і радів, що зумів таки відхилити ту пропозицію. Але недовго була та радість... Кличуть мене зголоситися в Канцелярію Директорії. Кличуть до Головного Отамана військ УНР. А він зустрічає мене коротким запитом: - Пропонували тобі зайняти посаду столичного Отамана? - Так, - кажу, - пропонували. - А ти що...? - Я прошу мене від того обов'язку увільнити. - Чому...? Я відповідаю, що й не так себе здоровим почуваю після тюрми. І що ролія для мене невідповідна, бо ж я журналіст, а не військовик. Та що хотів би попрацювати по фаху. Багато різних доводів стігнув я, обороняючись.

Питає Головний Отаман, а чи був ти досі в подібних ролях? Кажу, що був, але те помилка була. Другий би може краще справувався там.

А де той другий? - перервав мене Симон Васильович. Та підійшовши до мене ще ближче говорив: - Та ж кличуть тебе туди не для кар'єри, а для праці, для самовідданої праці

для народу, для краю, для добра Столиці. Кличуть, бо не знають тебе, вірять тобі... Ти, кажеш не військовик, але ти все такм кадровий старшина... Праця і обов'язок піднесуть тебе... І ось обставини поставили мене в такій високій ролі і я несу той тягар, бо мушу нести... - Останнє речення він ясно підкреслив, бо ніначе викрикнув його. - Так і ти мушиш йти і брати то, до чого тебе кличуть!... І тут вже притукнувши кулаком об стіл, не то жартуючи, не то з погрозою крикнув: - Мушиш йти!

Я встався без слів, без доводів. І слухняно, по військово-вому витягнувшись, лише коротко відповів: - Слухаю, пане Отамане...! Йду, на призначене мені місце. Він потиснув мені руку і наказав Керуючому справами Директорії написати мені призначення і зараз же дати йому і товаришам до підпису.

=====

Про велику пошану і любов до Головного Отамана рядового козака та командуючого, старшинського складу, з серцем та розумом яких він умів володіти так майстерно, як в хвилину перемоги, так і тяжку, в час поразки, вже писали чимало ті, хто той вплив відчував сам на собі. Мені, як не фронтовому діячеві, це так не раз там довелось бувати і бачити майже однаманітні оцінки зустрічі вояка з своїм Головним Отаманом: великі натовпи козаків, в задніх рядах тиснуться через плечі та між голови передніх щасливців, схиляючись, щоб проглянути і побачити самого Отамана. І він у зимі в смужковій шапці, а в літі у козирковій стоїть у середині, опершись на свою карлючку. Приємна, приваблива тика усмішка грає на його устах, лице м'яке, завжди спокійне, а слова такі уцішливі, іронічні, грайливі. Щасливим був той з маси, до кого саме була звернена ця іронія, цей милий товариський жарт любого Отамана. А такою увагою він умів нагороджувати саме тих з натовпу козачого, які, як то умів висчитувати по обличчі, по очах, саме потребували такої моральної піддержки, уваги. І яким багатим, яким щасливим, пишним на ціле своє віре козацьке життя відходив він з того кола сьогодні і назавжди.

Мені доводилося в м. Кам'янці Подільському бачити і отежити за подібним же стиком Головного Отамана з маленькими дітьми з українських початкових шкіл та притулків. Діти самі без керівників та виховників зустрічають випадковий приїзд Головного Отамана. За кілька хвилин десятки їх з'являються з великими китицями бузку в руках і стоять в строїні ряди, щоби вітати Головного Отамана. Без шуму і галасу, в мент, без оупорешок, стоять довгою, широкою вуличкою, куди має проходити Головний Отаман. Але ось машина підходить і шофер не одважується врізуватися в натовп маленьких українських горожан, а під'їждить лише до початку урочистої зустрічі. Головний Отаман в ту ж хвилину орієнтувався і виступає з машини радіоний, з милим, усміхненим лицем. Натовп малечі витає його вигуками - Слава, слава, слава...! - Коли привіт втих, Отаман короткими, жартівливими словами подякував українським милим діточкам та пустився йти у будинок... Власники китиць простягли їх йому, великі, часами досить неохайні, зроблені наспіх, а Отаман передавав овір'ям озаулам. І ось у подяку за квіти і за все, Головний Отаман охиляється праворуч і цілує в головку маленьку блакитнооку дівчинку, а знову ліворуч - так само чубатого, чорнявенького хлопчика. Прохивається крізь натовп і входить у будову, де його зустрічають вже дорослі.

Бачили б ви, читачі, то велике щастя, ту гордість, з якою стояли між натовпом ті маленькі вибранці долі, чи випадку! А за хвилину вони опам'яталися і як метелики полетіли до своїх щастям до матері й батька. І тим своїм щастям, я бачив і чув, ті діти при всяких нагодах довго хвалилися. Малий і найменший,

яке би він не займав суспільне становище, при щасливим оти-
кові в Головному Отаманом, циставав такий простий, але зво-
рушливий і незабутній дарунок його великої душі, що ті -
пивою ним і кріпиться довгі, а то й всі роки, свого життя.

Цей дар, це уміння духа в властиве лише великим, небуденним
людям, як мисль лише вісникам Неба, яким безперечно й був
Симон Петлюра - Головний Отаман не лише збройного україн-
ського воєжа, але й кожного озброєного любовю до України
українського громадянина...

=====

Сам по собі, по своїй натурі Симон Петлюра був дуже й
дуже окромний. Ніхто з натовпу, а я себе таким і рахую,
ніколи не бачив у нім якогось навіть так зрозумілого та
відповідного до його високого стану, поводження. Ні, він
завжди і в офіційних виступах був невищим від тих, що його
оточували. Ця незвичайна скромність, але й це уміння зна-
ходитись між людьми, можливо й було рідким засобом його
володіти тим оточенням. Він не придобував, не шукав зро-
зуміння та прихильности тих, між кого обставини його трути-
ли, а в тій же хвилі умів знайти відповідний тон, відпо-
відну тему до говорення, якими і оволодівав своїх слухачів.
Умів і вислухати кожного, але з зарозумілими та дурницьова-
тими змагався не лєгкію, не доводами, а лише тихою, уїдли-
вою умішкою, іронією вдало й дотепно - наведеним анекдо-
том, жартом. То було найтяжчою його зброєю з інакі - мис-
лячими, або приховано - злосним ворогом. Але при тім воєди
і завжди він був рівним в натовпі, наймолодшим між досвід-
ченими життям та досвідом стариками та найновішим між укра-
їнською малечю. Але поверх того всього був все таки без-
мірно окромним, не олаволюбним й може, навіть, олавоена-
вником. Ось маленький, яскравий факт: в 1919 р. по ви-
ступі Директорії з Києва довелось витримувати тяжкі бої
українській армії на тій урізаній території Української На-
родньої Республіки з большевиками. Більші міста Волині до-
водилось здавати та й назад відбивати. Так було з Житомиром,
так само і з Рівним. Коли місто відбивали і армія вступала
в місто, як оборонець від жахить большевицьких, зрозуміло
яким був настрої населення. Так відбили м. Житомир. Бої ще
йдуть на поляк під самим містом. Ще чути грохот гармат та
торожкотання кулеметів. За військом входить і тилова охо-
рона, міліція, тощо. Візжар я на чолі Коша Охорони Респуб-
ліканського Ладу України, верхи, оточений відділом кінноти.
Далі піхотинці наші та інші відділи. Пле ми, властиво в
охороною та почесною ескортою для Головного Отамана, що
завжди не чекав спокійної хвилі та нагоди зявитися між ве-
ликі натовпи зраділого мешканця, а їхав вперед між тих, що
ще змагаються на фронтах. Була також весна, сяло сонце,
зелене місто, безліч китиць у руках натовпу та веселі, щас-
ливі вигуки привіту своєму Визволителеві - Головному Отаману
нові військ хоробрих УНР. Китиці находу машини падають до
ніг, глибоко замисленого Отамана. Він увесь ще там, на полі-
бою, він гострим слухом слідкує за музикою бою і контролює
його щасливий хід. Він увесь там, там з тм воєжком, що день
і ніч точить по краплі своєї крови за щастя й оспокій сво-
го шумного натовпу, який розуміє і воєжа і його Головного
Отамана лише в цю єдину хвилю, коли дістає з їх кривавих
рук ото визволення. А квіти падають... в щасливі, яким вда-
лось дати їх безпосередньо в руку Отамана. І Отаман такі
китиці посилав ескортою мені, раз, другий, третій... Паче в

тим не визнає себе вартим тих дарунків, наче б це він і тим, що утворив містові це свято ^{визволення} під большевицького терору. Через свою велику скромність в таку хвилину не приймає жадного прояву уваги, шани й слів. З натвором не вагравав. Навіть просто — його не долоблював.

=====

Помилку не боявся, бо робив все щиро, з певності в собі для добра України, для народу, саме такого поступовання... Був же головою Директорії та Головним Отаманом військ УНР, тобто сказати — сувереном держави, а в помилках від серця, доброго, навіть, дуже доброго до всіх, серця свого признавався і за вказівки на їх — був лише вдячним.

Було то вже в 1920 р., коли територія УНР обмежувалась лише кількома повітами Поділля та Волині. Спільниками по боротьбі проти ненависних большевиків, були нещирі, задріоні та захланні поляки. Було по жнивах. Хліб стояв на полях в копах, сіно в стіжках та копицях на луках. Було наказано нікому не рухати того аж не буде наказу. І наказ уряду був: кожний хлібороб не має права мати більше 15 десятин. І врожай з дальших десятин поступає у власність держави за оплатою. Вивозити хліб за кордон не дозволено під тяжкою карою. Цим боронилися інтереси УНР від загребушого ока польського пана і воєжа, що ладен би був, як і большевик, все захапати і вивезти через близький кордон. Закон був і всі мусли стояти на охороні і за непорушність його. Але приходили до Головного Отамана в сльозах зі скаргами та мольбами нещасні вдови, що їх чоловіків знищили большевики, матері синів, що полягли на полі бою за Україну. І Голова Держави... і Головний Отаман перед очима того безкрайного горя і муки наче б забував за свій пост, за те, що в собі втілює загальне горе і нещастя землі... Йшов на першим відрухом свого чутливого серця і, на прохання нещасних давав дозвіл, наприклад: вивезти з поля увесь хліб... і з поверх 15 десятин. З тим дозволом хліб силкувались вивезти. Місцева влада, що стояла на охороні закону подала в прикрі становище, але порушувати закон, навіть і з дозволу Голови Директорії не дозволяла. Я тоді був повітовим Начальником і мені саме доводилось йти проти наказу та дозволу О. Петлюри. А тим дозволом, як претекстом вже задумували охориститись наші вороги: одному можна, то і другому чому би ні? Я наказав не порушувати закон, а сам на скаргу заінтересованого йшов на відповідь до Головного Отамана. Не треба було багатьох слів доводу, щоб Голова Директорії в присутності підлеглих своїх визнав свій помилку та наказав своє розпорядження чи дозвіл відмінити та заінтересованого про це повідомити. А мені тут же щиро подякував за мій коректив його розпоряджень та за точне і правильне виконання законів держави. А чи кожний уміє признатись у своїй помилці? Та це на такому високому посту?

=====

Таких зернятків зі спогадів знайшлося би ще чимало, але моя мета й тим вже у певній мірі доконала. Чекаємо подібного й від інших.

П. Д.

ЕВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

По програній визвольній війні переживав українство певну духову й політичну кризу. Націю розділено між чотирьох займанців. Кожен з них трактував українців по-своєму. Одні, немов би України не було, другі годились на її існування, але не на тих землях, що належали до них, треті вважали українську територію своєю, хоч признавали на ній українців, четверті самі не знали, як і на яку ногу стати. Посторонні чинники, що так чи інакше були зв'язані з проблемою України, відносились до нашої справи залежно від свого часового інтересу, нещиро а в більшості негативно. Все те бачили українці, переживачи чужі вмішування на своїй власній шкурі, в формі різних реформ, партій, орієнтацій, заманювань, переслідувань, переконувань ітп. Штучні розбіжності поглиблювали кризу аж напрошувалось гасло реорганізації суспільного життя з опертям на власні сили. Але не було кому провести його в життя. Головний Отаман Симон Петлюра, спочатку у Варшаві, згодом у Парижі, бачив справу ясно. Він не піддавався духовій кризі, він старався й на чужині опанувати стихію та вивести справу на яоний шлях.

Рівнобіжно з Головним Отаманом працює Полковник Євген Коновалець, помічник Петлюри з Білої Церкви і вірний друг на протязі цілої визвольної війни. Шляхи їх були відмінні. Але ціль була однакова. Полковник Коновалець, воляк з крові і кости, що створив був військово-революційну організацію Січових Стрільців, що був вільний від партикулярного патріотизму, що, хоч сам уроженець Галичини, в Білій Церкві 1918 р. рішився іти не на Львів, а на Київ, взявся з групою старшин до продовження визвольної війни збройним чином і в нових повоєнних обставинах. Він знав, що лише чин, пряма акція з моментальним успіхом отрусне націю, підбадьорить її в депресії й піднесе з морального занепаду. Петлюра й Коновалець бачили, що кінець першої світової війни є початком другої, бо такі протирічності, які викликали закінчення першої війни могли бути усунені тільки другою і то не меншою війною. До тієї війни треба було підготувати кадри. Симон Петлюра вивіз зі собою з України рештки цієї боєздатної української армії. Коновалець взявся до творення військових кадрів на укр. землях. Він покликав до життя Українську Військову Організацію - УВО, спочатку на СУЗ, а згодом разом з Петлюрою поклав тривкі ідейні підвалини такій же праці і на СУЗ. Тут рівнобіжно працює в двох напрямках перервалом замордовання Головного Отамана в Парижі 25 травня 1926 р.

Практична праця над визволенням України та провід нею дагли на плечі Євгена Коновальця. Він свідомо і в повній відповідальності взяв на себе це завдання. Обєднав політичний і військовий провід у своїх руках. Дні нашої дійсності від смерті Петлюри до смерті Коновальця тісно зв'язані з іменем Коновальця. Він дав тій епосі печать свого духа. Видивився українськими активістами гасло, що лише власними

силами, а не орієнтаціями на чужих здобудемо волю, виключиле ідейно поза скобки новонароджуваної всеукраїнської дієвості ті чинники на рідних землях та заграничні центри, що не зуміли висвиститись від накинених їм чужих політичних концепцій та орієнтацій. На понурому повосенньому горизонті почали зарисовуватись вигляди на майбутнє. Серед українства в обличчі мнимо-безвихідної політичної ситуації шаліла манія угодовщини. На всіх українських землях почались поважні братання з окупантами. Люди починали вірити в еволюцію думки ворога, тобто, що вороги самі створять українську державу. Все йшло по лінії найменшого опору. Проти хвилі плыв Головний Ота ан Симон Петлюра, а з ним і полк. Коновалець. Оба вірили, що лише шляхом української національної революції створиться нове українське життя. Плисти проти хвилі, вміти ризикувати всім — це властивість вождів. Коновалець скоро найповніший послідовник серед народу а згодом зискав собі послух і авторитет. Дух Петлюри освітлював його почин.

Форма української збройної боротьби залежала від об'єктивних політичних передумов. Коновалець був добрим тактиком і уникав сліпого доктринерства, яке характеризувало всі без винятку українські партії. Ціллю його була держава, а заорбом до цієї революція. Перманентну революцію уважав він будучим чинником. Націоналізм був для нього не охопленою в параграфі доктриною, а світоглядом, який мав оформити націю і підготувати її до остаточного збройного зриву, об'єднати та спрямувати її енергію в одному напрямку.

Коли виявилось остаточно, що збройна боротьба дрібних розмірів не доведе остаточно до цілі, і що оставини в повосенній Європі тимчасово стабілізуються, рішив Коновалець перевести боротьбу в політичну площину, тобто перемінити УВО в широку своїм заорбтом революційно — політичну організацію. Він об'єднав довкола себе всі групи націоналістів, що виростили серед українського суспільства в умовах загально — партійного розбещення. Тяжка підготовка праця велась вже довго і послідовно. Ця історична акція завершилась створенням українського націоналістичного руху.

Розвій усіх держав, що мали у своїй складі українські землі ішов у напрямі згуртування серед власного громадянства і зрізничкування українського суспільства на дрібні, взаємно себе поборючі групи, витравання одних проти других та підпорядкування їх собі по черзі. Коновалець створив ідеологію українського особіймаючого націоналізму та протиставив його чужим тоталітаризмам. Націоналістична ідеологія найшла дуже скоро поширення по всіх українських землях. Всюди повставали вияви націоналістичного руху, а рух цілості своїми впливами паралізував похід ворогів на знищення українства. Націоналістична ідеологія навчила сотні, тисячі, а згодом мільйони людей думати по націоналістичному, орієнтуватись на власні сили, думати в одному напрямі і однаковими категоріями, думати так, як наказували вічні інтереси нації, та підпорядковуватись одному проволу. Наслідок чини Коновальця той, що нині українське громадянство має відмінне духове й політичне наставлення.

Вплив Петлюри, Коновальця й націоналізму роси не роками й місяцями, а днями і годинами. Народ український відчував, що наближується ршальна година. Відчував і знав це ворог. Він старався опаралізувати роботу, зглядно усунути від неї Коновальця, бо знав, що він є душою націоналізму. На нього робили засідки, провокації, замахы, про нього розсівались до дужини, де він жив, різні нісенітниця, щоб лише унеможливити йому тим життя та спокійну праця, щоб змусити його до капітуляції.

Цакування ворогів були довели до того, що про Коновальця хсдили на чужині легенди. За ним слідкувала поліція всіх країн.

Вона рівночасно і оскороняла його перед атентатами Москви. Про нього ходила легенда, як про першого в світі змовника, що має до розпорядимості таку могутню організацію, якій може задротити жодна держава світу. Про нього ходили чутки, що він все може зробити, що він є воюди і що його ніхто і ніде не може знайти. Для України він був також легендарним чоловіком, якого боялись, шанували і любили і про якого ніхто нічого ближче не знав, поза кругом його найближчих співробітників. Він був символом страху і недосяжності для ворогів та символом волі, сили і розуму для своїх.

В повному розгарі праці, на передодні другої світової війни, що вже показувалась за горизонт, смерть вирвала його з наших рядів в так як свого часу Петлюру. Було відомо, що Коновалець, а з ним і українська нація все будуть по стороні тих, які будуть проти Москви. Вій під Мотовилівкою доказав, що Коновалець ворог Москви до смерті. Московський агент убив його бомбою в Роттердамі 23 травня 1938 року в 12-ту річницю смерті Симона Петлюри.

Коновалець підготовляв український народ до війни і самої війни. Символом збройного чину, воючої революції, війни став в Україні створений ним націоналістичний тризуб в формі меча. Всю світ був готовий до війни. Народи чекали наказу до виступу. Коновальцеві не довелося дати українській нації наказу виступити до бою за свою волю. Він впав від ворожої бомби, як перший воєк другої визвольної української війни, другої поєсвітньої війни, що тепер ведеться. Він загинув в останній стадії підготовки переходу української нації з мирного стану в стан війни.

.....

ЛІТЕРАТУРА

Жоє Буоке

ПРО ДЕФІНІЦІЮ ПОЕЗІЇ

Дістимо виїмки з двох по-
літично програмових листів
сучасних французьких поетів
в справі дефініції поезії,
а в справі риму зокрема.
Жоє Буоке обстоє думку, що
рима є кайданами для свобо-
ди поета та ніщо для думки.
Він за вільним віршем. Цієї
самої думки був деякий час
і Верлен, коли писав: - Якщо
ти оживий, зірви віршеві
кайдани- рими, нехай на сво-

боду, як вітер полетить. -
Ясно, що сам Верлен таки не
пішов зовсім шляхами нової тех-
ніки, вільний вірш для нього
таки чужий.

Арагон обстоє позиції класич-
ного вірша, шукає доказів на
французький характер риму, бере
аргументи з філософії. На укра-
їнській поезії вільний вірш на-
магавсь завести дехто з симпо-
лістів і футуристів. В обороні
рими виступили неоклясики, берон
зокрема. Ясно, що тут іде про р-
му, гідну цієї нації, риму поета,
а не віршороба. Тоді цю риму
принесить світло-а не тінь.

Ясно, що тут іде про р-
му, гідну цієї нації, риму поета,
а не віршороба. Тоді цю риму
принесить світло-а не тінь.
Тоді цю риму принесе
світло-а не тінь. Тоді цю риму
рима пориває нашу у-
вляже її кайданами примусу та
доброру неприродних слів. Редакція.

Лист Жоє Буоке:

- Я відповів щайно дуже обширно Анде Жідоні;
я говорю йому, якими точками мое поетичне мистецтво відклоняється

від мистецтва де Банвіл. Я думаю, що кожен поет повинен на- старати передусім на чисто вербальний характер свого вислову: слово, яке в прозі є спектром думки, стає в вірші самою суб- станцією вислову, де через ірризацію появляється думка. Поет робить ніч у словах, немов шкляр, що затемнює вікна / де чор- не приймає всі краски дуги. Тут і секрет поезії: як природа сіє елементи, де життя вибере свою відповідну комбінацію, робить себе нараз правдивою, і реальною, так і мова на основі кидання "лес дес" і не досліджуючи нічого іншого, як саме спо- лужки почувань, дає правді великі можливості бути зрозумілим. Хочу, щоб ця властивість, що її мають слова - а саме, дава- ти ідеї, які не були зрозумілі в їх значенні - провадила поез- та.

Я йду далі: поетична інкантація прямує вразу заспати поета, погрузити його думку в деякий рід гіпнози, наче б він заснув, щоб її заступити своїм власним змістом, коли вона зед- нається з мовою. Я не вагаюся заявити, що поетична мова не є б р а т о м н а ш о ї д у м к и, але братом нашого - б у т и: думка в поетичній мові відбивається, замість, щоби передатись. Так поспішив, як вам про це пишу, я повідомив би вас про моє глибоке переконання.

Ми дійдемо до цього іншою дорогою. Мова є внарядом моїх релакцій, моїх взаємин зі світом, де доконується в ньому моя бузія. В першому випадку думка - є вислів додатковими роз- мірами часу та простору. В другому - якщо мова є продукт моєї єдності зі світом, вислів і концепція є одно й означають нас, замість того, щоб він означив нас. / Ритм є батьком часу, а не синном. / Але коли допустимо цю єдність людини зі світом, тоді треба додати, що душа не є образ предметів і їх відно- шення, але що вона є їх найвищий вислів. Людина була б прав- дою світа, голос правдою мови. Людина могла б отже сказати про поезію, що вона вокалізує в собі її есенцію. Але ж обстоєю факт, що в кожній поемі слово є перше перец ідеєю і що воно є в тього, який говорить або пише, що воно буде в умі цього, що його буде читати або розуміти і так, поезія, більше, як якнебудь мистецтво звертається ранше до людства як до людини.

.....

Далі Жюе Буске обстоє думку, що рима, це - нічний розмов- ник. Він наводить це раз примір з вікном і каже, що рима -ри- ма не дозволяє перевести умові своїх плянів.

.....

Лист- відповідь Арагона.

- Дорогий Жюе Буске, в цій хвилині комунікує мені Петро Сегер лист, яким Ви відповідаєте Банвілеві й я одержую цей, в якому Ви мені про це говорите. Ясно, що я забираю голос у цій дискусії без покликання, але чи не находите Ви для під- держання Вашої точки погляду аргументу в моїй саме останній поемі? І що більше, мені здається, Ви бороните збогдні те, що я тому 15 або 17 років міг думати або писати. Мені ніколи не прийшла думка відповідати Банвілеві, але Вам, дорогий то- варишу, це інша справа.

Так, коротко кажучи, в поезії слово є перед ідеєю, і мова поезії є - брат нашого бути -., а не нашої думки, і вона реалізує це бути, а не думку. Суть поетичної операції є передусім в киненню ночі на думку, в перешкоджуванню - умові перевести ової пляні -., а кульмінаційний примір бачите Ви в рими. Так добре, що рима є ваш найбільший аргумент; це мене приневолює звійти в конверзацію, бо нічого з того, що торкається рими, не

лишає мене обоятним.

Рівнож не буду намагатися пояснити філософічної системи, яка приводить Вас говорити про неї. Це є, правду кажучи, ідеалізм, хоча в моїм знанні і в інших ділянках Ви уважаєте себе за матеріяліста, що його не можна атакувати не заторкнувши питання ідеалізму. І певним є, що перед 16 чи 17 роками, коли я говорив так, як Ви - я був ідеалістом: але я ним більше не є, от що.

Інакше справа мається з думкою: Ви перебираєте однак концепцію рими, що її обвинувачує Дарден і яка є цим, що противорічить розумові. Для мене / без сумніву - і для других / рима приносить у кожному вірші для думки деце д н я а н е н о ч і: вона визначає дороги поміж словами, вона вже і однає слова... наказує доглянути між ними конечність, яка далека від того, щоб ввести дезорієнтацію розуму, дає умові приємність - і есенціонально розумну сатисфакцію. Договорююся: я говорю про риму гідну цієї нави...

Але це є тут лише заперення, яке противорічить нам у справах рими, не заторкнувшись системи, яка на вашу думку бере свій доказ загального признання з існування самої рими, подібно, як для Шатобряна - існування Бога. Якщо я добре слідкував за Вашими думками, тоді рима більше, як слово є першим від думки: вона передає бути, а не думку. Це значить есенцію, а не случай людини, який відбуває так, як Ви говорите, тоді вся поезія занедбувала б рим. А фактом є - що справи маються не так. Щонайменше, якщо б занедбувала риму, вона б це признавала. Однак, не все - і не вводи римовано. Подібно, як царврий огрівач чи поштова марка, рима зявляється у певний момент людства, в певнім краю і в певнім кліматі, посеред даних соціальних умовин. Вона приходить до нас з низів Риму, вона зродилась між невільниками, що їх погорджували латинські поети, подібно, як сьогодні надреалісти. Вона прийшла до Галії в багажу воєжа. Нігде, як саме в нас вона набрала гідности. Вона розвинулась в цьому самому часі, як і французька мова і йшла тією самою дорогою щастя.

Це французька поезія її освітила і з французькою поезією, завдяки популярности французьких поетів, вона здобула Німеччину, Англію, а навіть Італію, де Данте і Петрарка завдячують отільки ж провансальцям - коли не більше - як італійцям. Французькі рими здобули Німеччину, несучи до неї історію Трістана і Ізаривала, які повинні стати поетичною основою самої Німеччини; вони дали Англії короля Артура, більш правдивого, як усі історичні королі. Так - рима йде з Франції і здобуває світ. Вона є, вона стає винаходом нашого краю, що запліднював далекі поезії, з якими вона сьогодні повертається до нас.

Так отже, треба бачити, що якщо рима переводить - бути -, треба тоді щонайменше прикметника для цього - бути -, яке не є пливкою есенцією людства, але вже національним еством. Це - національний характер і ми - і хочеться, щоб історик до цього навязував...

Я йду в заклад, що студії рими є далеке відкинені, отчі на історичну думку, а навпаки, принесли б всякого рода можливість відносно забутих таємниць суспільств, які вже зачмерли і яких - рівнож - ми є примусовими гістьми.

Я хочу держатися тут розвитку, але тому, що рима є Вашим більшим аргументом, дозвольте, що я Вас прошу продовжувати римувати і покинути ідеалізм. Переходячи до Банвіла, здається мені, що в його дефініції хочеться бачити те, що ніяк не знаходиться. Це йде звідсіля, що ті самі слова, проголошені різними людьми в різних обставинах, переповідають різні речі.

И не торкаєсь тут питання свободи поетів перед обличчям де-
фініції. Треба матись на сторожі, коли говориться про свобо-
ду.

В Е Р О В П Р О С Т И Л Ь У К Р А І Н С Ь К О Ї П О Е З І І .

/ Із думок на часі /

В статті — "Про дефініцію поезії" ми подали два голоси французьких поетів в справі стилю поезії. Тут містимо уривок із приміток Зерова до його ж — Камени —, що торкається цієї ж справи, але з української точки зору, так, як Арагон говорив про риму, твір французького духа. Мистецтво є єдине — але й подільне; кожен нарід має свої розвоєві завдання і свої потреби, які знаходять свій вислів не лише в ідейному змісті твору, але також у його формі та стилі.

— Ні для кого це не секрет, що наші поети, за кількома нечиюченними винятками, дуже мало вчатьсь і дуже мало працюють над технікою слова. Накинувшись на вільний вірш, дуже небезпечний для стилю це не викристилізуваного, як дикунки накидаються на шкляне камисто, імпровізуючи свої поеми і відразу, без оброблення, подаючи їх до друку, — вони на корені відтинають можливість дальшого розвитку поетичного стилю. В результаті — довга низка поем, позбавлених музичности, кольориту, словесної економії, доброї синтакси, хорошого словника. Надто-словника, бо навіть приперчений неологізмами й хемічними термінами, телеграфними скороченнями, лексикою молодих авторів не встигає приховати своєї погрозливої бідности. І тут, намір погляд, праця над латинськими вляюками та французькими парнаоцями може нам у великій статі пригоді; звернувши нашу увагу в бік артистично — обробленої, багатої на виразку логічно спосної, здібної передати всі відтінки думок, мови. В цьому перше оправдання такої праці перед лицем сучасности.

ЄВГЕН ПУЖИНИК

...він м'яллий — молодий.
Неголений пух на обличчі.
Ще вчора до школи ходив...
Ще, мабуть, кохати не вивчив...
Так сніг навколо лихі...
Крізь зуби один — розстріляти!
...А там деє солома дахів...
...А там деє Шевченко і мати...

Долоно на чоло поклав:
Крізь пальці майбутньому в вічі...
Хвилинка текла, не текла...
Наган дав осічку аж двічі...

Обутріло. В нелонім оїрім
Твоє обличчя дивне і чуже...
Цей профіль ніжний, доки ці
— поблідлі

Твої невже?
Гаряча приотрасть, втома й осн
глибокий
Вони мов стерли з рин твоїх
ти,
Що я пізнав крізь зустріч і ро
У повсякденній дуєті.
І ось тепер я наче вперше багу
Усю тебе незнаму і чуку...
...та тий же сон і уомілку
дитячу
Я біля ліжка цього стережу.

В. Кримоцький

В ДЕСЯТЬЛІТТЯ СМЕРТІ Е. ПЛУЖНИКА.

Дня 2. лютого 1936 року помер на засланні поет, оцінений справедливо по смерті. Зрозумілий найкраще мабуть щойно по роках, Євген Плужник. З Воронізької Землі приніс поет у Київ тугу за літературою до якої кинувся й не покінчивши своїх студій 1923 року належить до київського угруповання - Аспис - , а рік пізніше, коли відокремлюється - Данка -, переходить туди разом із Фальківським, Підмогильним, Антоном - Давидовичем, Косинкою і іншими. У своїй творчості першорядно віддавав символістичній техніці й неокласичному спокоєві - рівновазі. Так і зветься третя книжка поезій - Рівновага -, яка друкувалась щойно по смерті поета і з нею міг читач познайомитися щойно недавно.

Зже першою збіркою поезій "Дні" / Київ, 1926 / став Плужник перд літературним загалом як мистець майже в оформленім своїм поетичнім "я". Домінантним тоном збірки є оум, що людське серце до краю обкипіло. Ці слова Тичини так і поставив поет як мотто цілої збірки поезій. Коли ж поетове розчарування з сучасних йому днів не одможе в нашій поезії 20-тих років, згадати б хоча - неоромантів, то, коли ці останні гляділи в мину де як у прекрасний час революції, коли не було одноманітності, ані порожнечі, Плужник - задивлений у майбутнє. Його зір повен сили, віри, бо проміне час, жерстокий і весь у крові, придуть дні, толи

будуть одні ключі
сдмикати усі серця,

а кров, що її пролило во ім'я будучого, не піде на марне, бо
зійде вона - шеницямп.

і цізнають яка на смак
любсв.
Вірю.

Віра - це промінний дороговказ поета на шляху - в днів про-
йдених обрії безхмарі -, коли нащадки зрозуміють, що й -біль
на отомлених, майбутня міць.

В першій збірці - "Дні" є довші дві речі: "Галлілей" і
"Канів". В "Каневі" присвячує поет свої рядки важливому
питанню, яке стало дилемою в неодній душі - місто чи село ? -
В добі індуотріялізації, поступу, село ставало синонімом вчо-
рашнього, минулого, тихого, а заразом українського. Місто
прибирало характер, що його йому накиннули нові можновладці,
село залишилось фортецею, де зберігались питоменіть первнів
українського духа. Плужник признається, що він виріс на ме-
жі - півмерлих сел і міста молодого - , що в ньому жива -
"сел невлічених мрія вікова" -, але перед містом все ж таки
майбутніть і перед людиною села мусить стати невідклична
конечність : зробити місто нашим.

.....

В. Бора

ЯК СВИЩУТЬ ПАРОВОЗИ...

Втомились очі. Никне голова.
Зісцали душу строфи...
Глибока ніч. Ще пісню хтось співа,
Ще шевелить з між зимних рос трава -
Надуть на очі брови....

Втомилась очі. Ніч. Заснуло все.
 Десь свищать паровози...
 І знов... і знов хтось кров зі серця осе
 І нервами до болю жаль трясє.
 В очах кружляють сльози...

Десь свищать паровози. Стигне кров.
 - Пора вертатись! - кличуть.
 Та я німий. Хтось мову в мене вкрав,
 В суворі скиби хтось чоло зорав...
 - Не вернеться! - перечуть.
 - Не вернеться! - суворих скиб одвіт,
 Хоч жаль... Вернув би птахом!
 ... Чекає мати край старих воріт
 І з мукою глядить в незнаний світ,
 З розпукою і жахом...

- Вернув би! Ех!... І вніс би в хату сміх,
 Приніс би славу мамі
 З доріг чужих, далеких і німих
 І спив би теплі сльози з віч сумних
 Спаленими устами.

Вона б тоді, як никне голова,
 Приїла біля мене.
 Ії погідні, лагідні слова
 Спадали б в душу, мов роса жива,
 І в серце розпалене.

Примкнувши очі дотиком долонь,
 Замкнула б в них уяву,
 Яка розплилася б в райдужий сон
 І тільки крові ритм, як крок колон,
 Дзвонив би в грудях знову.

- Не вернеться!... Хоч сумно так, хоч
 Хоч в вічах стигнуть сльози,
 Хоч блеском зорі кличуть в даль,
 Сади в намистах із кораль,
 Хоч кличуть паровози.

В чужині житиму я, мамо, сам.
 Даремно ждеш, сумуєш.
 Ти за китайським муром, мамо, там
 І осоружні ці пісні катам!
 Не вчуєш їх, не вчуєш...

Про славу сина ти не будеш знать,
 Не вчуєш ти про нього...
 До сходу - сходу паровози мчать,
 Сирени лунок в темну ніч кричать.

Нікого там, нікого...

А. Легіт

ОЛЕКСІО ДЕВЛАДУ

Хоч білим сріблом вкрилась голова,
 Ти не зійшов з юнацької дороги.
 В твоїх піснях козацький стень співав,
 Ревуть Дніпра широкого пороги.

З тобою, разом, білий ґрунт орем,
У нього сім чорне ми насіння.
В твоїх словах говорить чернозем,
Тебе суди послало Провидіння,

Щоб ти за дротом трохи відпочив,
Лишивши десь пожежу і руїну,
Своїх братів незрячих научив
Любити всім серцем неньку Україну.

Опівай про степ, Дніпро і рідну Січ,
Надію лий в розбите серце брата,
Що ясненький день розвіє темну ніч,
І ми колись повернемось до хати.

За цю твою пророчу, Батьку, річ,
Коли свою державу будем мати,
Тоді тебе посадим ми на піч
І картопелькою будем годувати.

.....
++++++
.....

М. Хвильовий

Життя

Коли за лісом завяне молодик, там десь на степах, над озиминою, цвіт стелиться, а він завяне - в оселях сутенів, розливаються чебра синяви, тихої, блідої, і вмирають каганці. Тічки тоді бігають, тріщать тини, скаженіють пої, найбільш крихкотілі - дужі пси мовчазно шкутильгають за переможцем, а крихкотілі в спорзній солоднечі гризуться. Спорзно тоді в повітрі. Тому і наші прадіди теж у цей час бігали тічкою, а наша кров - прадідівська, червона і теж горить.

А от клуні. Так, клуні. В них торішня солома, а на ній зеленіє кохання. І до клунь тріщать тини. І риплять вони теж спорзно. Хто знає, як у ці ночі клуні риплять? Солома зітхає, так вона зітхала віки, навіть коли татарські загони блукали по степах на Україні.

І от : на однім боці Ворскла - Дамайвка, на другім - хутір Комарівка. Недалеко - гетьманський ліс, а далі - Диканька/диканьке пиво й меди опішнянські - недалеко біля Полтави/. Дивися на гетьманський ліс, згадується: гетьманщина, Гоголь, татари Карло XII і тамни. Тоді могили жевріють, ніч, день, ранок, світанок - все одно... Над степами, гайдається шуліка...

І з Дамайвки приїздили двоє: Павло й Мишко комуніот. Приїздили на човні до Степанового городу. Степанова дівка - Гандзя, казали - повна пазуха грудей. У Степановій клуні спала й Оксана. З Оксаною от що: їй 17 літ, батько її, Рубан, сьоскає, а мати теж сьоскає. Оксана ходить "корольком", груди до яблука тверді й несе їх уперед, от і спокуювала парубків.

Казали:

- Оксано, пора на вечерниці !

А батько не пускав. Парубки обмазали ворота дьогтем, а на ворота солом'яного діда поставили. Рубан перелякався й засьоскав!

- Сараз іди носувати в клуню !

Оксана:

- Що ви тату
- Озараз, щоб мені цього гріха більше не було.

І виштовхав із хати, а сам пішов у конезам скаржитись. А було це вдень. Оксана подумала й пішла до Гандзі. Та ж спить з парубками уже шостий рік. Порадила: - Ягай зо мною. Послухала. Гандзя з Павлом на возі, а Оксана поки - що сама. На другий день Павло приїхав з Мишкою, і Мишко ліг біля Оксани.

Було й так: Павло забариться, а Гандзя чекає. Тоді виходили з клуні, щоб парубки не почувли, і через город до дошок - прали у день білизну там. Сюди приставав Павлів човен.

Комарівка була на узгір'ї, і з дошок майорили силуети будівель. З річки йшов дух - може, татарський задніотілітпозадній, може, з баговиння, і річка була далека в своїй глибині, вона з Дніпра в Чорне море бігла, думалось, що й вона морськими синіми бурями дихає, казали - Комарівка над баговинням замислилась, так: вечори ходили по Комарівці - сірі, тихі - і далі - далі... І Оксана мріяла. А Гандзя булькала у воді ногами, спідницю кочувала й співала:

Маруся отруїлась,
В боліничній дом везуть.

І груди її високо підіймались, ніби хотіли полинути, в темні сині простори. І не вона співала, і співи лагідно дунули за річкою. А потім зітхала й нудувалася. Оксана дивилась на Гандзя і теж хвилювалася й думала про очерети, про комуніста, про комуністів, про продподаток - батько лаявся - а вони поживуть в осени - качки, про качок думала, а куди - невідомо. І мріялось і це мріялось...

Нарешті за коси виринав човен, наближався скоро, але тихо, щоб ніч не почувла. Павло гребе, мов справжній рибалка, а Мишко в дугогубці з очима заплещеними - брешко. І Гандзя завмирала, і Оксана завмирала, і всі завмирали. Ах! Павло... Павло... поспішає - міцний, бадьорий і злий.

Збентежено ковчась в очеретах вона. Ніч. - Зорі горіли горобливо й у солодкій тузі падали на поверхню.

... Потім у чотирьох ішла в клуню спати. В клуні на розі, Гандзя здержливо реготала - і солодко було. Трицять віз - і було темно. На вулиці і по городах, і по садках блукали зайві парубки ятучним ірханням:

.. І-го-го-го! І-го-го-го!

І чути було це тоскний заспів:

Не за Леніна, не за Троцького,...

А в другім хінці співали:

Чий я козак, звуся Воля,

Українець з Гуляй-Поля.

Гей шумуй, мого вино,

Йде за правдою Махно!

Біля Оксани лежав Мишко, мовчки цілував її волосся, а вона мовчала. Мишко брав її руку й теж цілував. Оксана пручалась тихо.

- Господи, не треба, у мене руки брудні.

Мишко важко дихав і вперто не пускав її руки. Було тремтіння. І так цілу ніч: він її руки цілував, а вона пручалася. Інколи він її брав за груди, але зараз же - вибачався - і казав, що це якось так. Світало - і вони розходились. Дивно, яка ніч була коротка. Оксана козю бігла додому і цілий день туманило в голові.

... А від дошок відпливав човен, а десь дзвеніли червоні дзвони зорі.

II.

Минули дні, і в спогадах поривали ночі. Як це! десь біля

Диканьки сьот село і хутір - а що тут ранім було ? До татарви ? Га ? Так, село і хутір - і далі - далі... А що через сорок віків ? Га ? Гоголь, Мазепа, Карло XII-тий.

Моя любя соціалістична Україно ! Степи, шуліка і літне сонце відходить за обрій, а за ним молочна стежка співає білих, а може й червінькових пісень, мукають корови, з пасовиська бредуть - і далі - далі. Ферми, електричні плуги... Машини, фабрики, заводи... Ах ! І далі - далі. Молочна стежка співає - яких пісень ?

Ішло літо. Куріли сіновали, думали підстрижені луки. Проходили громовиці, відходили блискавиці - далеко - далеко, тільки на обрії блимало золото, і ріка тихо хоронила післядощевий глибокий смуток.

Мишко казав Оксані :

- Я скоро поїду до міста. І ти поїдеш. Я докінчу вчення - тепер тихо. Тепер можна, і ти будеш учитиою. Тепер усім можна, тепер для бідних школа.

Оксана не любила комуністів, все село не любило, а в Мишчиних очах стояло кохання, і вона вже любила комуністів.

У липні ночі були душні, із степів дзвонило - немовно, із невідомих химерних дзвонів. Тоді Мишко казав:

- Оксаночко, яке життя ! Хоч би скоріш до міста. Як мені хочеться до міста. У Київ поїду я...

Думала про життя, думала про Київ, думала, що в Києві невідомо життя, думала про великі міста, де курить химерне, і хотілось до великих міст, до життя.

І ще проходили дні, у спогадах поринали ночі. І знов куріли сіновали. Але стало неспокійно.

В Дамаївці партизани вбили двох комуністів, а Мишко втік.

Із повіту приїхав карний загін. І Мишко знову збирав податок, але в Комарівку їздив рідко, бо боязко було. Коли приїздив - був несміливий, прислухався, не говорив про чудесне, тільки Оксані чудесно було.

І от: Оксана до колодязя йшла, назустріч - Гандзя.

Гандзя:

- Чула... виїздить твій ?

Захмарилось обличчя.

- Не знаю.

Оксані й гарно було і погано було - чи візьме її з собою ?

Каже Гандзя:

- Не выпускай: комуніст гарний - може, ожениється...

Та тільки чорт їх розбере. Мій дід крєпак був, роказував, як колись такі ж паньчі теж установлювали власть. Бувало й так, що селянок брали, а бувало й так, що дурили тільки.

Оксана замислилась і пішла на вигін. Дивилась і прислухалась як за суховієм вечір тече. Згадувала, що комуніст їй казав.

Він такий несміливий, а каже так хороше.

... На світанку після однієї солодкої ночі Мишко віддався Оксані й Оксана віддалася Мишкови. Гандзя й Павло спали, а вони не спали. Тоді в клуні було тихо, тільки зрідка мина шаруділа в золотій соломі...

Ах, яка тоді була чудова ніч !

У неї тамі тугі зітхання, як яблука з Антоновки, і величезні очі, де цвіте життя, мирість і тихий сум кохання... Хто бував на соломі...? Тоді було передосінньо. На вигоні виотукував перепел, а серця не чути було. Ішов дух від свіжих снапів і нагадував широкі безмежні лани. Крізь цілину хевріла зоря. Тоді Мишко згадав, що в цю мить / читав десь / цвіють на серці тайні троянди. А Оксана не признавалася Гандзі - їй гарно було хоронити

в собі велику таємницю зачаття. Тільки її кривих японських очах відбився передосінній зажурний шелеот тополі, і серицево виглядала її груди, наче стіжки молоді на стерні блідій.

Оксана вже не ходила до дошок вичікувати човна із-за креси. Вона знала, що скоро приїде Мишко, забере її з собою, і вони поїдуть у далеке, невідоме місто. Туди — далі, де курить і дзвонить хиття, найбільше, наймолодше. Боялась тільки, щоб повстанці Мишка не вбили: вони частіш чужинців убивали, а він був чужинець — з іншої губернії.

Потім пішли дощі, і зелина зажуриває. Зрізали очерет, і сумно стало на річці. В Дамайівці майже кожного дня ховали когось, і похоронні дзвони заповнювали її глибини. Комарівка слухала ці дзвони й дивилась на хмурий гетьманський ліс, на зморнілі степи.

Потім ще пішли дощі.

III.

Зими не було й знову було мокро й осінньо. Мишко чекав наказу виїхати до міста й уже майже не їздив у Комарівку. Партизани вже не ховались у лісах і приходили з повинною. Ліси були нудні й жорстокі, чорні, як смерть, виширлялись навіть. Оксана почувала, що вона завагітніла. Уночі вона лапала овій живіт, їй здавалось, що він росте й вона це почувала.

Виходила на вигін, дивилась на поле, на тумани, до станції /за 40 верстов Кошубейівка була/, і були гонні, і верстви, і тракти, і стовпи, і було тоскно, і хотілося невідомого. А щема батько сьєскав, а мати сьєскала, і комунію лапали, і ще раз її лапали.

Дівчата поребнілися з буржків і гвечорниці влаштовували і не хотілось на вечорниці. Увечорі батько приносив газету й крутив з неї цигарки, а Оксана дивилась на рядки й тумала, до там написано про Київ, про місто. А батько ще приносив газети — у волості їх багато було й ніхто їх не читав, вони лежали в шафці в писаря і їх крали в нього курії, а на базарі говорили про Петлюру, про румунів, про кінець радянської влади.

За цілий місяць Мишко приїздив один раз — і вже не говорив, а коли говорив, то про якусь суворість, про нудоту й ще про щось — Оксана не пам'ятає. А вона брала його біленьку руку й гладила нею свій живіт і усміхалась загадково. Потім вона говорила з Гандзеєм. Але й на цей раз хоронила тайну народження. А в хуторі почали ходити темні чутки, що повстанці нахваляються збити Мишка. Тоді прийшли тривожні ночі. У вікна бив напів — дощ, напів — сніг, у бовжурі гув вітер і снілись далекі, брудні дороги без кінця, без краю. Верства, гонні, стовпи і шляхи, і знову шляхи...

... І знову зими не було, і було мокро й осінньо... І припадала осінь до Оксаниного серця і стискала його.

Але не гадала Оксана, що в цій чвирі життя кине зрив першу важку тинь на її прекрасну молодість, і тому, коли їй було переказано, що Мишко виїхав з Дамайівки, вона навіть здивувалася: як, неже зовсім? Їй сказали, що зовсім. Вона не заплакала, вона навіть не почувала, як їй заболіло — так пекуче заболіло. Вона пішла на Полтавський шлях і дивилась у той бік, на Полтаву і пригадала липневу ніч і неясні дзвони із стону. Потім сіла на зрубаного дуба й дивилась на осло-то. Вітер носився по Комарівці, чіткий, колючий, жорстокий. І знову, як кризь сон, солодкі ночі й зорі в синім марезі. Але треба було щось думати. І надумала:

— Піду.

І пішла. Коли б вона читала "Кобзаря", вона б знала Катерину, але вона була неписьменна. Вона чула тільки про Київ, а що Мишко — ах, Мишко! Мишко!...

У вечері Оксана зібрала таке - ояке шмаття й вийшла за ворота. Віріло а доцу не було. Сунулись хмари невідомо куди, сунулись далеко - далеко - у далечинь. Чоботи гурвали а багні, а навкруги голе поле й тиша. І це мріяла про лишневі світанки, про неояні дзвони із степу. Думала про великі міста, і це про щось незнайоме, таємне. Зрідка назустріч їй татнулася підводи, із станції їхали. Коні пнулися і з великим напруженням витягали з багна вози. Люди підозріло оглядали її, оглядалися і це раз оглядали. Проходили верстави, проходили й гони, а криві счі виразно, з сумом дивилися на мовчазні станційні огні, що заблищали за могилами. На обличчі застигла скорботна, ледви помітна посмішка. Гетьманський ліс залишився з боку, а вона дивилася на нього й згадувала Митка і його жагучий пошті на солемі. Знову вилетіла темна хмара й забрискали сірі веди. Повернулася - Комарівки не видно. Було тоскно й було радісно. Згадала газети, батькові цигарки й подумала: це темне життя, а квітлоє світлого, молодого, як молодик. Станційні огні наближалися. Зупинилася біля верстового стовпа візнички.

... Недалеко прокричав паровик, показалося червоне око. З шумом пролетів потяг і зник в далині.

Оксана підходила до семафору.

++++++

:::

++++++

Дик. А. Микулин

НОРМУВАННЯ ПРАЦІ ТА ВИЗНОС РОБІТНИКА.

В часописі " Наш Елях " стаття, " Організація та нормування праці " зясувала деякі принципи організаційних систем, в тому розумінні і таку систему як " конвеєризація ". Система праці підприємств по принципу конвеєризації створилася як внаслідок швидкого та бурхливого розвитку всієї промисловости, а фактично і всього геополітарства світу. Грунтом цієї системи олужили величезні нові винаходи в розвтовці науки та техніки. Але все те, що має початок - має і свій кінець. Цей кінець не може означати абсолютне знищення цього попереднього існування - цей кінець означає закінчення того чи іншого явища в той же час є початком нового, що йде на зміну старому. Високоє конвеєризаційне організаційне принципи дійшовши до своєї кульмінаційної точки розвитку, зникаючи, вимагали собі своєї заміни, нових ще невідомих форм. Індустріальне життя, життя технічно високо розвтовених країн, вимагало ще вищих, ліпших, новіших організаційних форм. Людина, що працювала у конвеєрі, своїх руках та пвзидковості залежала цілком від діяльності конвеєра, але в той же час і сам конвеєр залежав від тієї людини. Чому? Не дивлячись на те, що людина - працівник, перетворившись в звичайного оператора - виконавця, автоматизувала свої рухи, перетворившись в людину - механізм, в - робота - , одначе вона дійшла до найвищого, можливого для живого організму, напруження та досягла найбільшої витрати своєї енергії. Це був той максимум, який віддає конвеєрові. Переступити його робітник був далі не в змозозі, не вистарчало більше сили і напруження, бо ж людина також має певну кількість енергетичного запасу. Витрати його, вичерпати до кінця цей запас, людина не зможе, інакше вона загине. Тим більше, що в порівнанні з машинами, технічний коефіцієнт можливости людини абсолютно є низький. Як уже є

відомим, що конвеєризація не є можливою без певних розрахованих, технічно обчислених норм/ норм виробу, матеріалів, енергії, інструментів, капіталу та ін./ Але життя вимагало більш високих норм праці, а бурхливий, прогресивний розвиток всесвітнього господарства, відкинув усталені норми, як застарілі, життєво нереальні, та вимагав норм більше організованих, обґрунтованих на нових досягненнях науки та техніки. Зродилися нові, більш раціональні норми, які не ураховували фізичну опрощеність виконавця, але відповідали новим вимогам життя. Застосовуючи в життя вже ці нові норми робітник був не в змозі додержуватись основних принципових засад праці, цебто кількості і якості. При зростанні та поліпшенні одного з цих принципів, зростає обов'язково стан другого. Не зважаючи на те, що нормування праці обов'язково, крім інших чинників передбачає також кількість, якість та платню і що система платні обґрунтована в принципові забезпечення в усякому разі хоча мінімального життєвого рівня робітника, але економічне - соціальний побут зростання культурного рівня, та інші фактори вимагає від робітника збільшувати свою зарплатню. Ціллю кожного робітника було і є якнайвище підняти різними засобами свій особистий рівень платні. При застосуванні на підприємствах норм праці/ норм виробу/, заробіток робітника стає цілком залежати від кількості та якості виконаної ним праці. Збільшуючи / перевиконуючи норми/ працю, робітник намагається збільшити цим і свій рівень платні. Але, тому що кількість та якість були між собою пов'язані в міцну залежність в обернену пропорціональність, тому це збільшення / перевиконання/ кількості продукції обов'язково погіршувало якість. Правильний розрахунок норм праці, обов'язково ураховує не тільки кількість але і якість продукції / якість праці/. Таким чином, нормування, підвищуючи з одного боку виробничу спроможність робітника, а з другого боку відбиваючись на якості продукції, вимагає від робітника більшої витрати енергії, навіть іноді понад силу, понад людське напруження.

Де розв'язки перед організаторами - нормувальниками новостало нове завдання, створити нові форми організації праці підприємства, при яких робітник, втрачаючи максимум своєї енергії, не гальмував би дальніший зріст виробничої спроможності підприємства. Організатори - нормувальники застановились над питанням, щоб фізичну працю робітника в найбільшій мірі заступити працю механізмів - автоматів. Ці вимоги були поставлені перед науковими та технічними фахівцями. Були створені абсолютно нові механізми, які в деяких галузях майже на всі 100% заступали працю робітника. На арену виробничого життя явилася нова форма організації т.зв. "Фордизм" Знову в Америці фабрики Форда зробили величезний крок поступу вперед. Знову була створена нова система організації. Не без активної участі таки того ж інженера Тейлора. При цій новій системі, системі "Фордизму" вся увага зверталась на те, щоб якнайбільше механізувати усі виробничі процеси. Всю працю людини перекладали на машини. Агрегати - автомати, виконували тепер всю працю робітника від початку до її кінця. Від робітника вимагалось лише кваліфікованого догляду та найпростішого обслуговування. Все інше - складне обслуговування автоматів - машин, як н.пр. ремонтування, контрольна перевірка, складне налагодження ітд., виконувалось в міру потреби висококваліфікованими спеціалістами / інженерами, техніками, майстрами/. Ці механізми - автомати були на стільки удосконалено побудовані, що в процесі своєї праці, вони реструктурували свою працю в найменших дрібницях/ кількості виробленої продукції, витрати енергії, швидкість рухів, примусову зупинку іт.ін./

ЛІКАРСЬКИЙ КУТІК

Др. Рощізьовський

ВІТАМІНИ

Для збереження при житті нашого організму та щоб уможливити йому виконання фізичної й умової праці, приймаємо поживу. Достатня та повновартісна пожива має за завдання поповнити те зухиття, ці всі дефекти, яким улягає наше тіло при виконуванні своїх життєвих чинностей. Пожива є рівночасно тим погінним матеріалом, що при його спаленні в живім організмі вивязується енергія, потрібна при виконуванні праці. Щоденний харч людини складається з тих самих основних речовин — субстанцій, в яких є збудоване наше тіло, а саме: з білкових речовин, товщів, вуглеводнів, себто мучних чи крохмалевих речовин та з різних солей. Ці всі складові частини поживи проникають через стінку нашого кормового проводу до крові, унецібнюючись при тім до таких самих складників нашого тіла. Для прикладу: спожитий білок курячого яйця або мяса стається білковою речовиною людського тіла, характерною тільки для людини, отається білком, який в основному вже візняється від білка курячого яйця чи мяса. Спожитий товщ / масло, шмаець, олія / перетворюється на людський товщ, який має багато прхмет, що відрізняють його від усіх інших товщів рослинного або тваринного походження. Це процес унецібнення або т.зв. асиміляції. Рівночасно з цим процесом пристосування корму в живім організмі відбувається процес безнастанного розпаду спалення складових речовин самого тіла, процес т.зв. дисиміляції. При цьому спаленні повстає тепло, вивязується хемічна енергія, яку використовують клітини організму на піддердання усіх складних життєвих чинностей.

Отже в основі життя лежить процес безперервного горіння нашого тіла і рівночасного поповнення, відбудови спалених речовин організму коштом прийнятої поживи; іншими словами — життя є обумовлене безперервним і гармонійним процесом перекини матерії. Живу істоту можемо прирівняти до русла ріки, в якій струя води постійно змінюється. Без допливу свіжої води з джерела ріка висихає. Так само голодуюча людина поволі згорає, хоч що деякий час може виконувати навіть тяжку працю коштом розпаду, спалення свого власного тіла. Денно запотребування поживи у людини при виконуванні середньоважкої праці окреслюють на 70-100 грамів білкови, 30 гр. товщів та 500 гр. вуглеводнів, себто мучних речовин. Крім цього організмові треба ще деяких солей, які приймаємо з їжов. Надлишок харчів не пропадає, вона магазинується голорно в формі товщу та буде використана на випадок частинного або повного голодування.

Під кінець минулого сторіччя вчені потвердили здогад, що до нормального повновартісного харчування не вистарчають такі вже перешколені основні складники поживи. Вона не сміє довгий час бути однородною; склад харчувиння муєть входити деяка, хочби й незначна скількість свіжих зеленек лрин або овочів. Якщо ця важна умова не сповнена, людина хворіє. Все здавна була знана хвороба звана цингою або скорбутом. Хворіли нею морякі, каторжники, військо підчас облоги також морякі в далеким плавбах, що відживлялися довгий час самими консервами та хлібом.

Цинга проявляється гниттям ясен та випаданням зубів. В тяжких випадках частими крововиливами, як наслідок ломливості кровоносних судин шкіри, суглобів, м'язів і внутрішніх органів. Скорбутом хворів теж Тарас Шевченко на засланні. Вже від давна було знане прямо цілюще чудотворне діяння деяких овочів : н. пр. : цитрин поданих при лікуванні скорбутом хворих. Отже в цитринах знаходиться важна речовина, якої недостатка спричиняє скорбут. На далекому Сході в Індії, Китаї та Японії з поширенням європейських впливів та із будівництвом модерних парових млинів почала ширитися незнана до тих пір хвороба звана " бері-бері ". Вона проявляється запаленням нервів з паралізами кінцівок та болічим зниклом м'язів, різними розладами шлунково-кишкового проводу, поступенним винищенням цілого організму і врешті смертю хворого. 1837 р. в'язничий лікар Функ відкрив дивну подібність між хворобою в'язнів та хворобою курей, що їх плекала в'язнична служба. Курей кормлено тим самим лущеним рижом, що й в'язнів. Кури, яким поживу замінене грубо лущеним звичайним рижом, приходять екорю до здоров'я. Значить нововідкрита додаткова відживча речовина знаходиться в лусці рижу. Багато переведених згодом дослідів потвердили цей здогад. Причиною лиха були нові європейські млини, що віддавали до ужитку консументів білий, лущений риж. Давня обрізка рижу в примітивних ступах, не позбавляла населення цього важного відживчого чинника. Нововідкриту субстанцію назвав Функ вітаміном " б ". Крім луски збіжжя вітаміна ця знаходиться в яриках, мелоці та дріжджах. В останніх десятиріччях викрито цілий ряд нових вітамінів, які названо буквами латинської абетки: вітаміна " а ", " б ", " ц " ітд.

Обговоримо по черзі деякі важливіші. Вітаміна " а " повстає в тілі людини із жовтого природнього барвника, що знаходиться в моркві, в помідорах, в зелених ростинах, жовтку яйця та в товщах / особливо в маслі і риб'ячому жирі /. Недостаток пестачання до організму цієї вітаміни спричиняє задержання росту в молодечому віці, запалення рогівки ока, що може призвести до утворення білми на оці. Брак цієї вітаміни викликає зник т. зв. зорової пурпури в сітківці ока. Ця пурпура є необхідна для бачення в сумерку. Тому одним із проявів відсутності вітаміни " а " є курча сліпота. Людина бачить добре в день, зате ввечері її око подібно як курче, є нездібне бачити в сумерку. Середне денне запотребування організму на цю вітаміну виносить заледве 3 міліграми. Надвижку магазинує організм в печінці і використовує її на випадок браку вітаміни в поживі. Щойно коли цей запас вичерпується організм хворіє. Вітаміна " б " а радше група вітамінів " б 1 ", бо сучасна наука відрізняє вітаміни " б 1 " " б 2 " ітд. аж до " б 7 "., як вже згадано брак цієї вітамінової групи викликає вже описану хворобу " бері-бері ". Ці вітаміни знаходяться у верхових шарах збіжжя і в зеленій городовині, дріжджах, овочах, мелоці. Варто звернути увагу на цікаву дрібницю, а саме, що сирітка цей звичайно погорджуваний продукт теж не позбавлений вітамінової вартості. Природні барвники, що надають сирівці жовто-зеленкуватого забарвлення є саме тим сирівцем, з якого нашому організмові повстають деякі вітаміни групи " б ".

Вітаміна " ц " звана теж протискорбутовою вітаміном.

Картина хворого шкорбутом з гниттям ясен та випаданням зубів вже майже описана. Головним джерелом вітаміни " ц " є свіжа зелена городовина та овочі. Подібно як вітаміна " б 1 " вітаміна " ц " є особливо вразлива на високу температуру, що її розкладає. Тому треба уникати довгого варення, підогрівання та підмажування городовини.

К. 507.

Міжпланетярня Розумнієшудя

/ Продовження /

Тому, що простірний корабель буде наражений підчас лету на діяння, з одної сторони величезної горячі, а з другої сторони холоду - ракета матиме оборотовий рух довкруги своєї осі. Цей оборот створить також внутрі машини форму штучної гравітації яко рекомпензату за брак всякого такого впливу із зовні. Для обсервації і для протидіання оборотам машини є вбудований прилад - цельостат. Цей прилад дасть змогу залові обсервувати положення сонця, місяця і планет. Для нерозуміння між залогом корабля та землею можна буде ужити ультра-коротких радієвих хвиль або апарату побудованого на світляній системі.

Шкіци простірнього корабля предложені Бритійським Міжпланетярним Товариством, передбачують ракету циліндричної форми із контрольною кабіною в її носі. В цій кабіні мало б бути приміщення для членів залоги навігаційних та контрольних інструментів. Тому, що тягар ракети із повним вивадом є доволі великий - для вистрілу її будуть потрібні спеціальні улаштування. Між іншими передвиджено будову плаваючої платформи. Ракета буде гнана вперед, контрольована і маневрована батареями головних та осєвих ракет/ кожна в иншій тубі/. Ціла погінна котема мала б форму вошини, а випалювання погінних набоїв в серіях було б під контролем залоги, яка в цей спосіб могла б довільно регулювати скорість та напрям ракети. Регулювання скорості ракети є конечно потрібне для охорони життя залоги. У колишніх романах про увялену подорож на місяць, летуни мали бути вистрілювані із величезної гармати. Тодішні фантасти не застановлялись над квестією значіння наростання скорості для організму людини. Сама скорість на наше тіло не впливає. Одиним, що в даному випадку діє - це наростання скорості. Коли ми подорожуємо в нутрі замкненого веза, забезпеченого від удару повітря, людські змісли не мають иншого відчуття, як лиш видної обсервації. Натомість наглий перехід із стану спочинку до скорості около 10км/сек. безперечно спричинив би смерть залоги.

Колі ракета перейде границю земного притягання вона зможе розвивати величезні скорості. При зближенні до гравітаційної сфери місяця залога мусить подбати про осідання. В тій цілі ракета мусить в повільному обороті зблизитись до поверхні місяця її задню частиню. По осягненні певної височини буде уружешнено ракетовий нагін, котрий в даному випадку буде протидіяти надто наглому опаданню ракети. По виконанні дослідів на місяці ракета зможе вернути на землю/ якщо виотарчить погінного матеріалу/. При зближенні до землі та до переходу через границю земського притягання, кабіна із летунами та всім приладдям буде відділена від решти ракети і осяде на землю при немоці величезного легкопаду

Залога ракетового судна, що міститиметься в кабіні, матиме також спеціальні урядження. Між іншими: передвиджено будову спеціальних пружинювих крісел, змонтованих на округлій платформи з поруччями, так, що залога зможе порушатись наексло

цеї млятформи / очевидно сидячи/, щоб залога могла виконувати спеціально потрібні функції.

Найважливішим фактором остається справа поглиненого матеріялу для ракети. Якщо буде розв'язана kwestія атомової енергії, то тим самим і справа міжпланетарної комунікації може бути зовсім легко розв'язана. Як бачимо в всі можливості і дані на це, щоб в недалекій будучності розпочати правильну міжпланетарну комунікацію. Ще кілька літ праці і можливо, що перша ракета опустить землю, щоб перевезти перших мешканців землі на нову планету. А скочих до цеї подорожі буде багато...

К і н е ц ь

ВСЯЧИНА

ВОЄННІ ДІЇ НА ПОЛЬСЬКОМУ КОРДОНІ.

НАСТУП УКРАЇНСЬКИХ УЗБРОЄНИХ "БАНД"

Надаємо переклад статті "Таймс'а" датованої ім 9.5.46.
Редакція.

Звідомлення одержані зі східної Словаччини подають, що польське село Лупків окружене перстеном горючих сіл, а їх дим може бути вкрасно бачений із границі. Само село Лупків є під кою нову неторкнене та є "безпачанське" між польськими відділами і нерегулярними українськими т.зв. "армією Бандері", Українським мешканцям цього району було наказано зібратись в місті Загір'я, звідки мали їх відіслати до ССРСР.

Тому, що "бандерівці" / так звуть партизан / знищили залізничні рейки, селяне будуть мусяти йти пішки. Що в ними станеться після їх прибуття на кордон ССРСР є проблематичним, бо відносно до вісток, які кружляють в Лупкові, совітські власті дозволить вїхати на Україну лише тим, котрі скажуть, що приходять добровільно. В зрозумілим, що решта буде відіслана назад.

"Бандерівці" котрих описуєть як білж партизан печачи в безрезні операції на велику скаля та на великому просторі польської Галичини - між словацьков границей та лінією Курзона. Нам каресподент одержав дані про цілковите заломання польського уряду на цьому просторі. Коли перед кількома днями дійсуюван переконали кордон на лупківському просмику, його остарігали польське- словацькі урядовці, до він йде на власний рок і що може йти довгий час та не стрінати нікого на польській стороні. В селі Лупків, віддаленім три чверті милі від кордону, будинки залізничної станції були цілковито опустілі. Вони були два рази спалені, а деякі частини це й досі жорять і димлять. В селі остає ще багато людей, але вони всі українці - мала кількість поляків, що там мешкали - зникли... Мешканці села потвердили, що знищення заподіяли бандерівці, які були в Лупкові два рази. Оскільки вони знають, докруги у віддані ба гатях миль нема жадних поляків, хоча przypadковий глухий відгук важкої артилерії робить це запевнення дещо сумнівним. Деякі заявили, що "Бандерівці" опісля заняли місто Ожнік, 30 миль на північ, вони також потвердили вістки почуті в Празі, що "Бан-

дерівці" звичайно в день скриваються в лісах і вислідять лише після сумерку.

Напади на робітників.

Граничний залізничний тунель, котрий проходив під горою був висаджений німцями при їх відвороті. На чехословацькій стороні кордону групи зложені із около 400 росіян обох полів були заняті при відбудові тунелю. Польська сторона була лінива. Нещавно "Бандерівці" заатакували ці групи, у висліді чого було вбитих кілька робітників. Тому, що польська влада не могла дати відповідної охорони, російські робітники мусли втекти. На опущеній станції в Лупкові стоїть довгий ряд непопкоржених вантажних вагонів, котрі походять із різних європейських країв. Вони будуть мусли стояти там ще довгий час, тому, що мости по обох боках сіл є висаджені. Інші відвідані місця виглядали менш-більш в подібний спосіб.

Але в селі Раче около 11 миль від кордону, перед кількома днями повернули поляки і "спеціалізували" цю місцевість підпалюючи багато українських домів. Багато очевидців з інших сіл розповідає про цей сам рід "пацифікації".

"Бандерівці" у своїх нічних діях обмежують ся до будинків, що належать до збройних сил та комунікаційних ліній. Полтвний рух між зоною анархії і Польщею ще функціонує з перервами. Листи і часописи доставляються до Лупкова ручною древиною по залізничних рейках. У знижених місцях древиною треба переносити. Один примірник краківського "Дзвіника Польського" із даток 15 квітня прибув до Лупкова 18 квітня. Після цього часопису "Бандерівці" це фашисти, котрі поставили собі за завдання винищити комуністів і жидів. Це саме твердить проклямація видана чехословацьким урядом у відповідь на летючки "Бандерівців" розкинуті нелегально в Чехословаччині. В одному селі допитувач стрінув чоловіка, котрий, якщо не був сам "Бандерівцем", то був виразною денною імітацією "Бандерівця". Він поважно твердив, що "Бандерівці" не є ані фашистами, ані антисемітами. Вони є правдивими демократами, котрих єдиним ворогом є комунізм. До поляків і москалів вони не чують жодної ворожнечі. Не було поляків, що їх можна є спитати, але завжди покривається з історією похвоту в Лупкові, що "Бандерівці" здержали поїзд, зловили 8 совітських старшин і 4-ох з них, котрих камері видаували приваємність до компартії - розстріляти. Остатніх 4-ох випустили на волю. Поляків, що їхали в поїзді не зачіпали. Єдиний жид, котрого допитувач міг зустрінути - не виявив страху перед "Бандерівцями". Похожий на "андерівця" інформатор сказав, що під цю пору "Бандерівці", котрих сили є дещо різнобарвні, але з українським підложжям, стараються перешкодити полякам евакувати українців з їх старих місць замешкання в східній Галичині до нових околиць в Совітах. Цим пояснюється їх наступ на комунікаційні лінії. Якщо це є дійсно їх єдиною ціллю, вони мали б зазевному значну симпатію не лиш між жертвами, але і між українцями Чехословаччини і Карпатської України, тепер прилученої до Сов. України. Вигнання зі східної Галичини почали ще минулого літа, коли велике число українських родин відійшли - деякі з них правдоподібно з власної волі, в околиці Одеси і Чорного Моря. Однак багато з них вважало нове отруєння невідповідним і втекло назад до своїх домів підчас зими. Видно совітські власті їх не здержували. В одній із відвіданих місцевостей, в із дванадцять родин повернулось і спокійно працюють на своїх старих

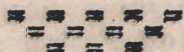
концентраціях. Але деінде деякі з мушин переселявані примусово, злучились з "Бандерівцями". Ще інші рекрутуються з поміж цих, що їх польські власті насильно викидають та відставляють до кордону ССР де совітські власті приймають лише добровільних емігрантів. Жодний з українців не є добровілець. Тому їх відкидається назад, де вони знаходять свої дома спалені, або заняті поляками.

Добре вишколена армія.

Без сумніву було неможливим прослідити як далеко від Луцька існує цей стан. Похожий на "Бандерівця" інформатор заявив, що лінія Курзона є правильним кордоном ССР. Так "Бандерівці" часом принайменше покинули їх стару ціль незалежної, некоммуністичної України. Є малоправдоподібним, що на Волині існує друга група українських партизан "Бульбівці", з котрими "Бандерівці" співпрацюють. Вправді говориться, що "Бульбівці" оперують на Волині і Буковині, але якби вони не були сильні, то совітські власті були б вже давно їх ліквідували. Натомість малі банди можуть легко перебувати в лісах. "Бандерівці" організуються групами по 200-300 людей. Немоżliвим було одержати жаних відносно загальної сили або їх провладу. Бандера, від котрого вони беруть свою назву був правдоподібно команданом, котрий організував УПА / Укр. Повст. Армія / для німців і був спеціально інтернований німцями, коли втеглим незалежну Україну. Від тоді "Бандерівці" були проти всіх, що окупували українську землю. Хто б їх провідником не був, він мусить бути добрим вояком. Говориться, що його армія не тільки добре військово вишколена, але й добре асимілювана у своїм відношенні до місцевого населення, як словаків так і українців. "Бандерівці" носять уніформ якраз із традиційним українським тризубом на шапках. Як досі вони ніколи не реквірували харчів, вони просять про харчі, а коли їм не дають добровільно йдуть далі. Нема потреби підчеркати труднощів ситуації, яку створили "Бандерівці" для чехословацького уряду. Вони стараються використовувати територію Чехословаччини як безпечної пристані, в котрій могли б відпочити на своїх рейдах в Польщі, або як коридор до Карпатської України, тепер нероздільної частини Совітської України. В кожному разі певним, що вони є антикоммуністи і жодний чехословацький уряд, якого б він політично на пряму не був, не буде толерувати уживання своєї території для цілей, котрі були б ворожі ССР. Також не хоче чехословацький уряд бути обвинуваченим про уділяння помочі ворогам теперішньої польської адміністрації, в котрому він удержує приятні, хоча децю холодні звязки.

З другої сторони простір, в котрий вдираються "Бандерівці" є замешкалий людьми цієї самої раси, що головні частини "Бандерівців". Родинні звязки перескакують кордон. Ще більша, практично ціла чеська частина народу є огірчена трактуванням поляків, їх власних одноплемінників на територіях неподдержаних від Німеччини.

Є природним, що чехословацький уряд в цих обставинах не зможе толерувати такого стану річей.

XX

Видав: Пресовий Реферат

Редагує: Колегія

За Редакцію підп.: д-р. Р. Ковальський